

Ringsaker kommune,
Postboks 13,
2381 BRUMUNDDAL
postmottak@ringsaker.kommune.no

JORDVERNALLIANSEN I INNLANDET
HØYVANGVEGEN 40, BLÆSTAD
2322 RIDABU
TLF: 62 55 53 10
EPOST: INNLANDET@JORDVERN.NO
NETT: WWW.JORDVERN.NO/INNLANDET

05.06.23

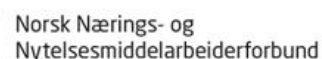
Høringsuttalelse, planprogram for kommuneplanens arealdel 2024 – 2040, Ringsaker kommune, sak ID 23/14026.

Jordvernalliansen i Innlandet er dannet av en rekke organisasjoner innen landbruk, miljø og fagbevegelse, og arbeider for bevaring av dyrket mark og matjord, og mot en stadig forverring av norsk sjølforsyningsgrad og matsikkerhet. Alliansen består blant annet av LO Innlandet, Naturvernforbundet, Bondelaget, Natur og Ungdom, Bonde- og Småbrukarlaget, Kokkenes Mesterlaug, Bygdekvinnelaget og Bygdeungdomslaget.

I Norge er kun 3 prosent av landarealet dyrket mark. Dermed er det nok av andre arealer å bygge på i Norge. Det tar minst 1000 år å danne et ti centimeters lag med matjord. Matjord er dermed i praksis en ikke-fornybar ressurs. Den gode matjorda danner grunnlag for jordbruket som vi har i dag. Nydyrking på dårligere arealer vil ikke gi samme grunnlag for matproduksjon. Med en voksende befolkning må vi både ivareta den gode matjorda vi har, og i tillegg drive aktiv nydyrking.

Stortinget strammet i juni 2021 inn det nasjonale jordvernmålet. Maksimalt 3.000 dekar dyrket mark skal nå omdisponeres årlig, mens målet tidligere lå på maksimalt 4.000 dekar. Regjeringen har nylig lagt fram en fornyet jordvernstrategi, hvor det bla. foreslås å stramme inn jordvernmålet til maksimal årlig omdisponering av 2.000 dekar dyrket mark. Det ventes at den nye jordvernstrategien vedtas i Stortinget i løpet av juni 2023. Kommunene har en sentral rolle i oppfølgingen av strategien. Denne kraftige innstrammingen må få konsekvenser for all kommunal og regional arealplanlegging, samt for overordnede kommunale og regionale planverk.

Dette fordrer en klar endring av praksis, noe også regjeringen tydelig oppfordret alle landets kommuner til i brev fra Landbruks- og matdepartementet og Kommunal- og distriktsdepartementet 23. mars 2022. Her oppfordres kommunene til å vedta egne jordvernstrategier, det oppfordres til å vedta egne nullvisjoner for omdisponering av dyrket mark, og det oppfordres til å tilbakeføre tidligere omdisponerte arealer til landbruk.

Naturvernforbundet

Jordvernalliansen i Innlandet vil påpeke at Ringsaker har omdisponert store arealer fra dyrket mark til andre formål over en lang tidsperiode. I perioden fra 2005 til 2022 er det omdisponert hele 2.140 dekar dyrket mark i Ringsaker. Dette er desidert mest av alle kommuner i Innlandet. Stange følger nærmest med 1.435 dekar og deretter Lillehammer med 725 dekar i samme periode. Det er også slik at Ringsaker sine omdisponeringer av dyrket jord har fortsatt med uforminset styrke helt fram til nå, med omdisponering av Øverkvern og Bakken Søndre i Brumunddal som helt ferske og grelle eksempler.

I vårt høringssvar til kommuneplanens samfunnsdel uttrykte vi at det var flere gode formuleringer om jordvern, selv om vi påpekte at målsetningene/formuleringene ikke var forpliktende nok. Vi er tilfredse med at noen av våre synspunkter ble hensyntatt i det endelig vedtatte planforslaget. Spesielt vil vi trekke fram at formuleringen om at boligbyggingen i Brumunddal skal vokse ut mot Bergshøgda ble strøket i endelig vedtak, som positivt. Videre er vi tilfreds med at det i kap. 5.7 skrives at det skal vurderes tilbakeføring av byggeområder som berører dyrka mark, og som ennå ikke er detaljregulert. Dette er også i tråd med oppfordringen fra regjeringen.

Til tross for gode formuleringer om jordvern i samfunnsdelen, synes Jordvernalliansen at jordvernet ikke er tydelig nok formulert i det framlagte planprogrammet til kommuneplanens arealdel. Det nevnes et par steder i dokumentet at det skal utarbeides en kommunal jordvernstrategi som skal legges til grunn for revisjonsarbeidet i arealplanen, og som skal utformes parallelt med oppstarten av arealdelen. Ideelt sett burde denne strategien vært utarbeidet og vedtatt før planprogrammet ble sendt på høring. Da ville det vært tydelig for alle parter hvilke føringer som gjelder på jordvern i Ringsaker i kommende planperiode. Nå har vi i stedet en formulering i kap. 5.7 som sier:

- *Dyrket jord skal skjermes mot utbygging og bare aksepteres når inngrep er nødvendig og riktig i forhold til storsamfunnets behov og bedre enn andre alternative løsninger.*

Dette mener vi er en altfor vag og lite forpliktende formulering, som åpner for vide tolkninger av jordvernet. Vi viser her til nasjonal jordvernstrategi og nevnte brev fra LMD og KDD av 22. mars -22.

Videre mener vi kapittel 3.1 er altfor generelt i sin omtale av nasjonale føringer, i motsetning til kap. 3.2 og 3.3 hvor det listes opp mange konkrete regionale og kommunale planer. Vi mener nasjonal jordvernstrategi burde stå som en viktig føring i kap. 3.1, og at den burde ha et eget avsnitt her.

Vi er tilfredse med at landbruk har et eget avsnitt i kap. 4 «Status og utviklingstrekk», hvor det slås fast at «*dyrka og dyrkbare arealer må sikres og forvaltes iht. ny jordvernstrategi som blir førende for framtidige*

DISSE ORGANISASJONENE DELTAR I JORDVERNALLIANSEN I INNLANDET REGIONALT ELLER PÅ FYLKESNIVÅ:

NATURVERNFORBUNDET – INNLANDET BONDELAG – INNLANDET NATUR OG UNGDOM – LO INNLANDET – KOKKENES MESTERLAUG HEDOPP
NORSK NÆRINGS- OG NYTELSESMIDDELARBEIDERFORBUND – BONDE- OG SMÅBRUKARLAGET – BYGDEKVINNELAGET
INTERNASJONAL KVINNELIGA FOR FRED OG FRIHET AVDELING HEDMARK/OPPLAND – BYGDEUNGDOMSLAGET
NORGES MILJØVERNFORBUND REGION ØSTLANDET

JORDVERNALLIANSEN I INNLANDET
HØYVANGVEGEN 40, BLÆSTAD
2322 RIDABU
TLF: 62 55 53 10
EPOST: INNLANDET@JORDVERN.NO
NETT: WWW.JORDVERN.NO/INNLANDET

plansaker». Vi bare nevner at dette avsnitt kom inn i dokumentet under politisk behandling i planutvalget, og var ikke en del av det opprinnelige forslaget fra administrasjonen.....

Jordvernalliansen vil fortsatt anbefale kommunen å **innlemme en nullvisjon for omdisponering av dyrket mark i planprogrammet for kommuneplanens arealdel**. Dette er i tråd med oppfordringen fra regjeringen i brev av 23. mars 2022 (jfr. også side 1), der kommunene eksplisitt oppfordres til å vedta «*en nullvisjon, siden det er lite rom for nedbygging av dyrka jord i årene som kommer*» (sitat fra brevet).

For å sikre tydelighet i mål og formuleringer, vil vi anbefale følgende tilleggspunkt i dette kap. 5.7:

- **Ringsaker kommune skal ikke omdisponere dyrket mark til bolig-, fritidsbolig- eller næringsformål.**

Dette vil sende et tydelige signal til alle som ønsker å spille inn arealer med dyrka mark til omregulering i arealplanen, og dermed spare en masse «unødvendig» arbeid både for grunneiere og kommunen. I tillegg vil en slik formulering signalisere en holdningsendring til jordvern i Ringsaker kommune som er høyst påkrevd. Kommunen kan i det lange løp ikke være bekjent av sitt dårlige rykte som versting-kommune på jordvern.

Vi ønsker lykke til videre med planarbeidet – med oppfordring om å vedta en nullvisjon for omdisponering, og med mål om å unngå å omdisponere dyrket mark.

Med vennlig hilsen arbeidsutvalget i Jordvernalliansen i Innlandet,

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Lars Opsal jr	Odd Erik Kokkin	Stephan Viehmann	Lars Arne Mjørund
Innlandet Bondelag	LO i Innlandet	Naturvernforbundet i Innlandet	Innlandet Bondelag

DISSE ORGANISASJONENE DELTAR I JORDVERNALLIANSEN I INNLANDET REGIONALT ELLER PÅ FYLKESNIVÅ:

NATURVERNFORBUNDET – INNLANDET BONDELAG – INNLANDET NATUR OG UNGDOM – LO INNLANDET – KOKKENES MESTERLAUG HEDOPP
NORSK NÆRINGS- OG NYTELSESMIDDELARBEIDERFORBUND – BONDE- OG SMÅBRUKARLAGET – BYGDEKVINNELAGET
INTERNASJONAL KVINNELIGA FOR FRED OG FRIHET AVDELING HEDMARK/OPPLAND – BYGDEUNGDOMSLAGET
NORGES MILJØVERNFORBUND REGION ØSTLANDET